DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 4
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Tarih · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 4)

1. Aşağıdaki kaynakları inceleyerek soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak A*** *— Bir ilçe halk kütüphanesinin kuruluş yıl dönümü sergisindeki tanıtım panosundan (kurgusal): "Kütüphanemiz 1934 yılında bir okul odasında, kasabalıların evlerinden getirdiği iki yüz kitapla açıldı. Kitapların çoğunun ilk sayfasında bağışlayanın adı ve 'Kasabamızın çocukları okusun.' gibi kısa notlar hâlâ duruyor. Bu sergiyi, o yıllarda kasabalıların yoksulluğa rağmen bir araya gelerek nasıl ortak bir eser ortaya koyduğunu yeni kuşaklara anlatmak için hazırladık. Serginin ardından mahalle derneklerimiz, bu geleneği sürdürmek amacıyla yeniden kitap bağışı kampanyası başlattı."*
>
> ***Kaynak B*** *— Sergiyi gezen lise öğrencisi Sena'nın okul gazetesine yazdığı yazıdan (kurgusal): "Sergide 1934'te kütüphaneye gelen okuyucuların çoğunun kitabı eve götürmeyip okul odasında okuduğunu öğrendim. İlk anda bunu tuhaf buldum. Sonra o yıllarda evlerin çoğunda elektrik olmadığını, akşamları gaz lambasıyla oturulduğunu okuyunca okuyucuların neden gündüz kütüphanede okumayı seçtiğini anladım. Bağış listesinde büyük dedemin adını da gördüm. Artık her gün önünden geçtiğim o eski binaya bakınca kendimi bu kasabanın geçmişinin bir parçası gibi hissediyorum."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kaynak A'ya göre tarih öğrenmenin **topluma** sağladığı **bir** faydayı ve Kaynak B'ye göre **bireye** sağladığı **bir** faydayı, kaynaklardaki ifadelerle ilişkilendirerek açıklayınız.

1.2. Sena'nın sınıf arkadaşı "Doksan yılı aşkın süre önce açılmış bir kütüphanenin hikâyesi bugün bizim işimize yaramaz." demiştir. Bu görüşe katılıp katılmadığınızı belirtiniz. Cevabınızı tarih öğrenmenin faydalarına dayanan **iki** gerekçeyle açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Bir tarih öğretmeni, Yeşilova adlı bir kasabaya ilk otomobilin ne zaman geldiğini araştıran öğrencilerine aşağıdaki üç kaynağı vermiştir (kurgusal).

> ***Kaynak C*** *— Kasabada çıkan haftalık bir gazetenin 14 Nisan 1926 tarihli sayısından: "Geçen salı öğleden sonra kasabamızın hekimi Rasim Bey'in İzmir'den getirttiği otomobil çarşı meydanına girdi. Bu aracı ilk kez gören halk, meydanı doldurarak saatlerce etrafında dolaştı. Gürültüden ürken atlar yüzünden arabacılar meydanı boşaltmak zorunda kaldı."*
>
> ***Kaynak Ç*** *— Yeşilova belediye meclisinin Mayıs 1926 tarihli karar defterinden: "Kasabaya otomobil gelmiş olması sebebiyle çarşı yolunun genişletilmesine ve meydandaki çeşme önüne araba bağlanmamasına oy birliğiyle karar verilmiştir."*
>
> ***Kaynak D*** *— 1987'de yayımlanan "Yeşilova'nın Dünü" adlı bir kasaba tarihi kitabından: "Kasabaya ilk otomobil 1929 yılında tüccar Hilmi Efendi tarafından getirilmiştir."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Kaynakları birinci elden ya da ikinci elden kaynak olarak sınıflandırıp tabloya yazınız. Her sınıflandırmanın **gerekçesini** belirtiniz.

Kaynak	Birinci elden / İkinci elden	Gerekçe
C		
Ç		
D		

2.2. Bir öğrenci "Kaynak D bir kitap olduğu için en doğru bilgiyi o verir; diğer kaynaklara bakmaya gerek yoktur." demiştir. Bu görüşü, tarihçinin kaynakları **tenkit** etmesi (eleştiri süzgecinden geçirmesi) gerekliliği açısından değerlendiriniz. Görüşe katılıp katılmadığınızı belirtiniz ve **iki** gerekçe yazınız.

3. Bir araştırmacı, bir İç Anadolu kasabasındaki tarihî çarşı hamamının 1920–1970 yılları arasındaki işletme kayıtlarını dijital tarih yöntemleriyle incelemiştir. Araştırmacının proje günlüğünden alınan beş not aşağıda **karışık sırayla** verilmiştir (kurgusal).

> ***Proje günlüğü***
> ***K.*** *"Hamam işletmecilerinin el yazısıyla tuttuğu yedi hesap defterini sayfa sayfa taradım. Ailelerden ödünç aldığım eski hamam fotoğraflarını yüksek çözünürlükte bilgisayara aktarıp hepsini PDF ve JPEG dosyaları hâline getirdim."*
> ***L.*** *"Bugün müşteri sayılarını gösteren grafiği ve kayıt tablosunu bir genel ağ sitesinde yayımladım. Başka araştırmacılar da kullanabilsin diye tabloyu veri seti olarak paylaştım; sonuçları kasabanın kültür merkezinde bir toplantıda da anlatacağım."*
> ***M.*** *"Hamamın kasabanın gündelik hayatındaki yerini araştırmaya karar verdim. Bu konuda yazılmış iki tezi okudum, hamamın son işletmecisinin kızıyla görüştüm ve notlarımı ekip arkadaşlarımla ortak çevrim*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *içi belgeye kaydettim."*
> ***N.*** *"Kayıtları yıllara ve günlere göre karşılaştırdım. Kasabanın evlerine şebeke suyunun bağlandığı yıllardan sonra hamama gelen müşteri sayısının belirgin biçimde azaldığını gördüm; bu sonucu başka kaynaklarla da sınıyorum."*
> ***O.*** *"Taranan dosyaları tek tek kontrol ettim. İki kez taranmış on dört sayfayı ayıkladım, yılı yanlış girilmiş kayıtları düzelttim. Her kayda tarih, kadınlar günü ya da erkekler günü, müşteri sayısı ve odun gideri etiketlerini ekledim."*

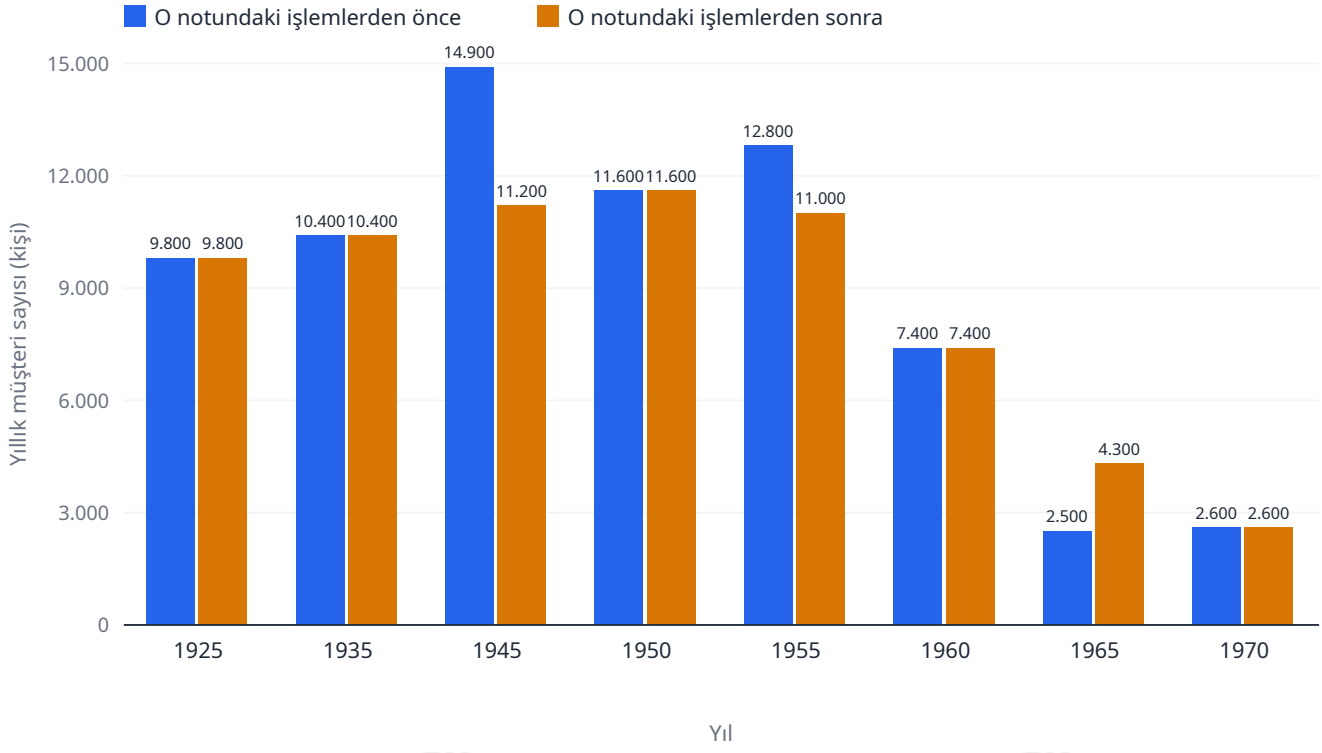
Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Notları dijital tarih çalışmalarında izlenen süreçlerin sırasına göre tabloya yerleştiriniz. Her notun hangi sürece ait olduğunu yazınız.

Sıra	Not (harf)	Dijital tarih süreci
1		
2		
3		
4		
5		

Şekil 1'de araştırmacının O notundaki işlemleri yapmadan önce ve yaptıktan sonra elde ettiği yıllık müşteri sayıları verilmiştir.

Şekil 1. Hamamın yıllık müşteri sayısı (kurgusal)

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. Araştırmacı O notundaki işlemleri yapmadan doğrudan N notundaki çalışmaya geçseydi ulaştığı sonuç nasıl etkilenebilirdi? Şekil 1'deki **iki** farkı O notundaki işlemlerle ilişkilendirerek açıklayınız.

4. Aşağıda, Tarım Devrimi'nin etkilerini araştıran bir lise öğrencisinin tarih öğretmenine yazdığı mektuptan bir bölüm verilmiştir (kurgusal).

> ***Kaynak E*** *— Bir lise öğrencisinin tarih öğretmenine yazdığı mektuptan (kurgusal): "Tarım Devrimi'ni araştırırken en çok şaşırdığım şey, insanların yalnızca yiyecek bulmak için değil, birlikte yaşamayı öğrenmek için de değişmek zorunda kalmasıydı. Tohumları toprağa gömen eller, zamanla kanallar kazan, tahıl ambarları kuran, ambara giren ürünü sayıp kaydeden ellere dönüştü. Önce tarlaların yanı başında birkaç ev, sonra bir köy, bir kasaba ve en sonunda surlarla çevrili bir kent… Bu dönüşümün ardında yalnızca tarlaların değil, insanlar arasındaki ilişkilerin de yeniden biçimlendiğini gördüm."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Mektupta Tarım Devrimi'nin **yerleşmeye** etkisine ilişkin **bir** ve **ekonomik faaliyetlere** etkisine ilişkin **bir** değişim yansıtılmaktadır. Bu değişimleri mektuptaki ifadelerle ilişkilendirerek ayrı ayrı açıklayınız.

4.2. Tarım Devrimi'nin Eski Çağ medeniyetlerindeki yerleşmeye ve ekonomik faaliyetlere etkisini ele alan **beş ile yedi** cümlelik bir paragraf yazınız. Paragrafınızda aşağıdaki ölçütlerin **tümüne** uyunuz:

- Tarım Devrimi öncesi ve sonrası yaşam biçimini karşılaştırınız.
- Artı ürünün ortaya çıkmasının ekonomik hayata (depolama, iş bölümü, vergi ve kayıt tutma gibi) en az **iki** yansımasını belirtiniz.
- Paragrafınızı Tarım Devrimi'nin ilk medeniyetlerin doğuşundaki önemini vurgulayan bir sonuç cümlesiyle bitiriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Aşağıdaki kaynakları inceleyerek soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak F*** *— Bir Akad kralı adına dikilen zafer stelinin yazıtından (kurgusal, sadeleştirilmiş): "Ben, Agade'nin kralı, dört bir yanın hükümdarı! Tanrılar bütün ülkeleri yönetme görevini bana verdi. Sınır yüzünden birbirleriyle savaşan kentleri tek bir tahtın altında topladım. Her zaman silah altında duran ordumla dağları aştım, kuzeydeki ormanlara ve maden dağlarına kadar vardım. Askerlerim yiyeceklerini yendikleri ülkelerin ambarlarından aldı; ganimeti ve hammaddeyi Agade'ye taşıdı. Bana başkaldıran uzak kentlerin surlarını yeniden yıktım."*
>
> ***Kaynak G*** *— İmparatorluk döneminde bir Roma lejyonunda görev yapan askerin ailesine yazdığı mektuptan (kurgusal, sadeleştirilmiş): "Lejyonumuzdaki askerlerin çoğu benim gibi yaya savaşır ve maaşımızı düzenli alırız. Zırhımız, miğferimiz, kılıcımız ve kalkanımız sayesinde yakın dövüşte rakiplerimizden üstünüz; ancak bu ağır donanımla hızlı yürüyemiyoruz. Yurttaşlardan çıkan asker yetmediği için son yıllarda ücretle tutulan askerler de aramıza katıldı. Babamın anlattığına göre onun gençliğinde senatonun sözü çok geçermiş; şimdi senato toplansa da son kararı imparator veriyor. İmparatorumuz aynı zamanda başrahip unvanını da taşıyor."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Kaynak F ve Kaynak G'ye göre Akad kralı ile Roma imparatorunun yönetimdeki konumları arasındaki **bir benzerliği** ve **bir farklılığı** kaynaklardaki ifadelere dayanarak açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.2. Kaynak F ve Kaynak G'ye göre Akad ve Roma ordularının ihtiyaçlarının karşılanma biçimini karşılaştırınız. Bu farkın Akad Devleti'nin merkezden uzak bölgelerdeki hâkimiyetine etkisini açıklayınız.

6. Bir müzenin Mezopotamya salonunda, Güney Mezopotamya'daki bir Sümer kentinde bulunan eserlerin sergilendiği üç vitrin vardır. Vitrinlerin tanıtım etiketleri aşağıda verilmiştir (kurgusal).

> ***Vitrin 1 — Kil tablet (sadeleştirilmiş çeviri):*** *"Kral, komşu kentle aradaki tarla sınırı konusunda iki tarafın tanıklarını dinledi. Sınır taşını eski yerine diktirdi; verdiği hükmü tapınağın duvarına yazdırdı."*
> ***Vitrin 2 — Sur tuğlaları ve kent planı:*** *Kentin çevresi kalın kerpiç surlarla çevrilidir. Kazılar, surların komşu kentlerle sınır savaşlarının sıklaştığı dönemlerde genişletildiğini göstermiştir.*
> ***Vitrin 3 — Kakma süslemeli ahşap pano:*** *Panonun üst sırasında kral, tapınakta tanrıya adak sunarken; alt sırasında ise savaş arabalarının önünde ilerlerken betimlenmiştir. Arabaların arkasında, hepsi aynı biçimde giyinmiş, miğferli ve mızraklı yaya askerler yürümektedir.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Vitrin 2 ve Vitrin 3'teki eserlerden yararlanarak Sümer ordusuyla ilgili tablodaki soruları cevaplayınız.

Soru	Cevap
Sümer kentlerinde düzenli askerî birlikler neden kurulmuştur?	
Sümer ordusu hangi birliklerden oluşmaktadır?	
Askerlerin görünümü ordunun nasıl bir yapıda olduğunu gösterir?	

6.2. Müzeyi gezen bir ziyaretçi "Bu kentte yargı işleri, din işleri ve savaş ayrı ayrı kişilerin elindeydi." demiştir. Bu görüşe katılıp katılmadığınızı belirtiniz. Cevabınızı Vitrin 1 ve Vitrin 3'ten **birer** kanıtla destekleyiniz.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif